

CONVENANT DYSLEXIE PO-VO ZAA NSTAD

Op 4 juli 2018 is het convenant dyslexie PO-VO Zaanstad ondertekend door:

Primair Onderwijs

Stichting Agora Bijzonder Primair Onderwijs
Stichting Zaan Primair
Stichting OPSPOOR

Voortgezet Onderwijs

Stichting OVO Zaanstad,
Onderwijsstichting St. Michaël
Stichting ZAAM
Stichting Saenstroom OPDC

Inhoud		Pagina
1.	Inleiding en verantwoording	3
1.1	Definitie dyslexie	4
1.2	Criteria	4
2.	Signalering, remediëring, diagnose, bekostiging en behandeling-	5
2.1	Signalering en remediëring Signaleringsmomenten PO Remediëring PO Signaleringsmomenten VO Remediëring VO	6
2.2	Onderzoek, diagnose en bekostiging PO In aanmerking komend voor de regeling EED Niet in aanmerking komend voor de regeling EED VO	6 7 8
3.	Geldigheid instrumenten en verklaringen Algemeen	8
3.1	Criteria voor dyslexieonderzoek	9
4.	Afspraken over begeleiding en faciliteiten RT Afspraken over hulpmiddelen	10 11
5.	Communicatie en samenwerking PO-VO-ouders	11
5.1	Afspraken communicatie en samenwerking PO en ouders	11
5.2	Afspraken communicatie en samenwerking VO en ouders	12
5.3	Afspraken communicatie en samenwerking PO en VO	12
5.4	Ondersteuning, profilering en voorlichting PO en VO PO VO	13 13 13 13
	Ondertekenaars	14
	Bijlage 1	15
	Bijlage 2	16

1. Inleiding en verantwoording

Dyslexie levert in onze geletterde cultuur ernstige belemmeringen op voor het onderwijs en kan grote gevolgen hebben voor de leerling.

Dyslexie kan:

- problemen opleveren met de verbale competentie (woordenschat, verbaal redeneren) door minder lees- en schrijfervaring;
- gevolgen hebben voor het sociaal-emotioneel functioneren;
- gevolgen hebben voor de taak-/werkhouding van de leerling;
- een negatieve invloed hebben op de ontplooiing van talenten, doordat de dyslexie bepaald onderwijs in de weg staat.

In de Zaanstreek onderkennen we deze problemen. Het primair onderwijs (PO) en voortgezet onderwijs (VO) hebben daarom besloten om gezamenlijk een convenant op te stellen. In dit convenant leggen we de afspraken vast tussen PO en VO. Hierbij gaan we uit van:

- Protocol Preventie leesproblemen (PO groep 1 en 2) 2017
- Protocollen Leesproblemen en dyslexie (PO groep 3, groep 4, groep 5 t/m 8) 2011
- Protocol Leesproblemen en dyslexie voor het SBO 2011
- Protocol Leesproblemen en dyslexie VO 2013

Het doel is:

- een gemeenschappelijk begrippenkader
- het creëren van een doorlopende lijn op het gebied van dyslexie
- het eenduidig signaleren en diagnosticeren waardoor een effectief gevolg aan de begeleiding kan worden gegeven;
- een goede communicatie en samenwerking tussen PO en VO én met ouders.

In het schooljaar 2017-2018 is vanuit de POVO-werkgroep een werkgroep geformeerd voor het actualiseren van het dyslexieconvenant.

De werkgroep bestond uit:

Ruud Stammers (voorzitter, POVO-lid)

- Aimée Wilm (dyslexiecoördinator Trias Vmbo)
- Mara Ros/Brigit Dirks (bovenschools taalcoördinator Zaan Primair)
- Annemarie van Son (taal- en leesspecialist Agora)
- Janneke Heerkens (coördinator dienstencentrum Saenstroom)
- Mirjam Prantl (IB-er OBS Weremere)
- Silvie Dronkers (dyslexiecoach St. Michaël College)

De vorige versie van het dyslexieconvenant dateerde uit 2010. Veranderingen in wet- en regelgeving maakten een update noodzakelijk. In het najaar van 2017 is de werkgroep een aantal malen bij elkaar gekomen. In februari 2018 is het geactualiseerde convenant in concept voorgelegd aan de POVO-werkgroep, waar het is besproken. Op 11 april 2018 is het voorgelegd aan het Onderwijsplatform. Vervolgens is het convenant op 4 juli 2018 definitief vastgesteld door het Onderwijsplatform

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het oude protocol betreffen:

- De aanbevelingen en definities van de Stichting Dyslexie Nederland zijn verwerkt
- De regeling Ernstige Enkelvoudige Dyslexie is verwerkt
- De afspraken over communicatie en samenwerking tussen PO-ouders-VO zijn geactualiseerd
- De eisen aan geldigheid van instrumenten en verklaringen zijn geactualiseerd
- De afspraken over hulpmiddelen en begeleiding zijn geactualiseerd
- Er zijn afspraken gemaakt over monitoring

1.1 Definitie dyslexie

Er zijn verschillende zienswijzen en definities m.b.t. dyslexie. Ook is er sprake van voortschrijdend wetenschappelijk inzicht. In de Zaanstreek gaan we uit van de definitie zoals die door de Stichting Dyslexie¹ Nederland gehanteerd wordt (SDN 2016). Deze definitie sluit nauw aan bij de omschrijving in de DSM-5.

Dyslexie is een specifieke leerstoornis die zich kenmerkt door een hardnekkig probleem in het aanleren van accuraat en vlot lezen en/of spellen op woordniveau, dat niet het gevolg is van omgevingsfactoren en/of een lichamelijke, neurologische of algemene verstandelijke beperking.

- a Dyslexie verschilt van leerling tot leerling; er is bij dyslexie altijd sprake van een individueel profiel.
- b Bij een IQ van minder dan 70 is dyslexie moeilijk vast te stellen.
- c Ernstige vormen van dyslexie worden vrijwel altijd in het PO onderkend.
- d Het VO kent leerlingen bij wie dyslexie zich pas manifesteert als ze veel talen en teksten moeten verwerken. Zij bereiken dan pas de grenzen van hun compensatiemogelijkheden.

1.2 Criteria

Bij het vaststellen van dyslexie hanteert de Stichting Dyslexie Nederland drie criteria:

1. het criterium van achterstand
2. het criterium van didactische resistentie.
3. Het criterium van exclusie

Ad. 1: Het criterium van achterstand:

Met achterstand wordt bedoeld dat het niveau van het lezen en/of spellen op woordniveau behoorlijk lager is dan wat op grond van de kalenderleeftijd, de groep waarin het kind zit en het individu verwacht mag worden (zie DSM-5). Er moet sprake zijn van een significante achterstand.

---

¹ SDN, De Jong, P. F., De Bree, E. H., Henneman, K., Kleijnen, R., Loykens, E. H. M., Rolak, M., Struiksmā, A. J. C., Verhoeven, L., & Wijnen, F. N. K. (2016). Dyslexie: diagnostiek en behandeling. Brochure van de Stichting Dyslexie Nederland.

Ad. 2: Het criterium van didactische resistentie:

Als het probleem met lezen en/of spellen gedurende minimaal 6 maanden aanwezig is en de problemen blijven bestaan ondanks interventies gericht op het remediëren ervan, dan wordt dit 'didactisch resistent' genoemd. Het kind is resistent voor instructie. De interventies moeten minimaal betrekking hebben op zorgniveau 3, dat wil zeggen dat ze hebben plaatsgevonden op school, maar buiten de context van reguliere (zorgniveau 1) of verlengde instructie (zorgniveau 2) in de klas

Ad. 3: Het criterium van exclusie:

Exclusiefactoren, factoren die uitgesloten moeten worden als verklaring van hardnekkige problemen in lezen en/of spellen, zijn onder meer: algemene verstandelijke beperkingen, doof- of slechthorendheid, blind- of slechtziendheid, neurologische stoornissen, onvoldoende beheersing van de instructietaal en algemene omgevingsfactoren, zoals inadequaat onderwijs (zie DSM-5).

Bron: Dyslexie (Diagnostiek en behandeling. Brochure van de Stichting Dyslexie Nederland (SDN). Geheel herziene versie, 2016

Afspraken:

Binnen de Zaanstreek is afgesproken dat m.b.t. leerlingen die leesproblemen hebben of van wie vermoed wordt dat er sprake is van dyslexie met het hulpmiddel 'Vragenlijst Leergeschiedenis Dyslexie' (opgenomen in de POVO-brochure) wordt aangetoond welke vorm van extra begeleiding de leerling heeft gehad. Uitgangspunt blijft dat eventuele dyslexie zoveel mogelijk op de basisschool wordt gediagnosticeerd. Voor leerlingen die in het bezit zijn van een dyslexieverklaring hoeft de vragenlijst Leergeschiedenis Dyslexie niet te worden ingevuld. Voor leerlingen die in het bezit zijn van een dyslexieverklaring wordt zowel de verklaring als het onderzoeksverslag overgedragen aan het VO. Voor het overdragen van beide is toestemming van de ouders nodig. De basisschool geeft aan wat de concrete onderwijsbehoefte van de leerling is en welke hulpmiddelen de leerling gewend is te gebruiken.

2. Signalering, remediëring, diagnose, bekostiging en behandeling

Vroegtijdig signaleren en diagnosticeren van dyslexie is van groot belang. Hierbij krijgt men zicht op de groep duidelijk dyslectische leerlingen. Daarnaast dient men er alert op te zijn dat er leerlingen zijn die sterk compenserende strategieën ontwikkelen, waardoor dyslexie verhuld blijft en pas in een laat stadium geconstateerd kan worden dat er significant verschil is tussen aanleg enerzijds en opbrengst anderzijds. Daarom worden de volgende afspraken gemaakt:

- Het aanleren van lezen en spellen vindt plaats in het primair onderwijs.
- Binnen het primair onderwijs wordt vanaf groep 2/3 actief gescreend naar problemen en/of achterstanden (zie bijlage signaleringsmomenten in het PO en VO).
- Indien nodig wordt intern aanvullend onderzoek gedaan door de IB'er van de school.

- De verantwoordelijkheid voor het actief diagnosticeren ligt voor het grootste deel bij de basisschool. Actief diagnosticeren houdt in dat leerlingen worden onderzocht die:
- hardnekkige problemen ervaren met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau én met lezen/spellen op woordniveau een vaardigheidsniveau hebben dat significant ligt onder hetgeen gevraagd wordt van het individu, gegeven diens leeftijd en omstandigheden (bijv. intelligentie).
- Binnen het PO en het VO wordt in het leerlingendossier bijgehouden wat de handelingsplanning en de toegepaste interventies zijn.

2.1 Signalering en remediëring

Signaleringsmomenten PO

- groep 2/3
- herfstsignalering groep 3
- na iedere LOVS-afname. Dit betreft over het algemeen de toetsmomenten van CITO LOVS, AVI-toetsmomenten en dergelijke
- in groep 8 na de afname van de LOVS-toetsen in januari

Remediëring PO

Om de didactische resistentie te kunnen vaststellen, wordt in PO gedurende minimaal twee interventieperiodes van drie maanden adequate remediërende instructie en oefening geboden, zoals omschreven in de protocollen die genoemd zijn op blz 3 van dit convenant.

Signaleringsmomenten VO

In de eerste klas van het VO wordt gescreend met gebruik van het OKR, observaties en diverse instrumenten (bv het Signaleringsinstrument bij het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs of een drempelonderzoek) op het gebied van lezen en spellen.

De uitslag daarvan kan in combinatie met de basisschoolgegevens aanleiding zijn om een remediëring in te zetten of direct onderzoek te (laten). In hogere jaren signalering bij individueel vermoeden van dyslexie

Remediëring VO

In VO wordt gedurende minimaal één interventieperiodes van drie maanden adequate remediërende instructie en oefening geboden. Onder adequate instructie en oefening wordt verstaan: 1 contactuur en dagelijks een half uur zelfstudie thuis.

2.2 Onderzoek, diagnose en bekostiging

Primair Onderwijs

In aanmerking komend voor de regeling EED

Als na remediëring de ernstige problemen en achterstanden blijven bestaan, neemt de basisschool in overleg met ouders initiatief voor onderzoek naar Ernstige Enkelvoudige Dyslexie en behandeling ervan bij door de gemeente gecontracteerde aanbieders (zie www.ikzoekjeugdhulp.nl).

De regeling EED geldt voor leerlingen in PO van 7 t/m 12 jaar. De behandeling van Ernstige Enkelvoudige Dyslexie (EED-zorg) is met de Jeugdwet per 1 januari 2015 overgeheveld van de zorgverzekeraars naar de gemeenten.

Op grond van de Jeugdwet moet de gemeente kinderen ondersteunen met ernstige, enkelvoudige dyslexie (EED). Enkelvoudig betekent dat het kind naast de dyslexie geen ggz-stoornis, beperking of andere taal- of leerstoornissen heeft die belemmerend is voor dyslexieonderzoek en/of – behandeling. In deze gevallen wordt eerst de bijkomende stoornis of beperking behandeld, voordat een kind in aanmerking komt voor een behandeling ernstige enkelvoudige dyslexie. Ongeveer 3,6% van alle basisschoolleerlingen heeft ernstige enkelvoudige dyslexie (EED).

Vergoeding door gemeenten is aan de orde:

- als er een leerlingendossier is opgebouwd waaruit blijkt dat er in het onderwijs een passend traject is geweest van extra hulp bij het leren lezen en spellen
- als de school vermoedt dat er sprake is van EED, omdat het kind te weinig profiteert van de ondersteuning
- als er leerlingen zijn bij wie er geen sprake is van problemen naast de dyslexieklachten (bv. dyslexie in combinatie met ADHD of een spraak/taalstoornis) die de behandeling van dyslexie in de weg staat.

Gemeenten vergoeden geen hulpmiddelen of andere zaken, anders dan de EED-zorg voor leerlingen van 7 tot 13 jaar. Voor meer informatie over andere mogelijkheden worden ouders verwezen naar de website www.steunpuntdyslexie.nl. Ouders zijn in principe de aanvrager van het onderzoek. Zij zijn vrij in de keuze van onderzoeksinstituut. De basisschool verzorgt de aanlevering van de juiste documenten. De ouders hebben tijdens het behandelingstraject een inspanningsverplichting. De ouders wordt geadviseerd om de resultaten van het onderzoek te delen met het PO.

Niet in aanmerking komend voor de regeling EED

Bij kinderen voor wie onderzoek wel wenselijk is (zie ook het punt hierna) , maar die niet voldoen aan de voorwaarden voor bovengenoemde regeling voor EED, wordt door de basisschool onderzoek geïnitieerd. De onderzoekskosten worden gedeeld met ouders. Deze leerlingen blijven gedurende de basisschoolperiode daar waar nodig extra ondersteuning voor lezen en spellen ontvangen. Structurele tijdsdispensatie bij toetsen wordt in het geval van (vermoeden van) dyslexie in beginsel pas na een diagnose gegeven.

Bij scholen die beschikken over resultaten van onderzoeken als NIO/WISC/NSCCT kan de uitslag hiervan na vergelijking met de leerresultaten op de verschillende vakgebieden een aanleiding vormen voor onderzoek naar dyslexie. Ook kunnen aanhoudende discrepanties op de prestaties van de vakgebieden samen met andere toetsvormen (zoals cito begrijpend luisteren) en subjectieve gegevens zoals (bijv. taalgebruik en brede algemene kennis en interesses) aanleiding zijn voor onderzoek in de bovenbouw van de basisschool.

Voortgezet Onderwijs

De VO-school beoordeelt na signalering en de eventuele remediëring of een dyslexieonderzoek alsnog nodig is. De kosten van een dyslexieonderzoek in het VO wordt door de VO school en de ouders gedeeld: school en ouders betalen ieder 50 % van de kosten.

Indien de ouders het initiatief nemen voor een dyslexieonderzoek en de school geen reden ziet voor een dergelijk onderzoek, dan betalen de ouders het onderzoek. Overigens moet ook in het laatste geval de didactische resistentie eerst worden aangetoond, alvorens een psychodiagnosticus een verklaring kan afgeven. Mocht blijken dat de leerling daadwekelijk recht heeft op een dyslexieverklaring, dan neemt de school alsnog 50% van de onderzoekskosten op zich.

3. Geldigheid instrumenten, en verklaringen

Algemeen

Verklaringen dienen te zijn opgesteld volgens de richtlijnen van de Stichting Dyslexie Nederland en ondertekend te zijn door een daartoe bevoegd psychodiagnosticus.

Daartoe is een academische graad in de klinische (kinder- en jeugd-) psychologie of orthopedagogiek vereist, alsmede een officieel erkende bekwaamheid in de psychodiagnostiek, minimaal op het niveau van, c.q. conform de BIG-registratie Gezondheidszorgpsycholoog. Dit houdt in dat er een post-academische graad behaald moet zijn zoals GZ-psycholoog. Kinder- en Jeugdpsychologie of Orthopedagoog Generalist. Alleen een masteropleiding voldoet niet. De verklaring kan ondertekend worden door de psychologen of orthopedagogen:

- GZ-psycholoog (BIG)
- Kinder- en Jeugdpsycholoog (NIP)
- Orthopedagoog Generalist (NVO)
- Orthopedagoog of psycholoog (SKJ) in combinatie met een van de bovenstaande mogelijkheden (BIG/NIP/NVO)
- Deelnemers NKD/NRD in combinatie met een van de bovenstaande mogelijkheden (BIG/NIP/NVO)

Eenmaal verstrekte dyslexieverklaringen hebben onbeperkte geldigheid. Het bij de verklaring gevoegde Handelingsdeel dient iedere twee jaar tegen het licht te worden gehouden. Dit doet de IB-er of dyslexiecoach in overleg met de leerling.

3.1 Criteria voor dyslexieonderzoek

Een dyslexieonderzoek moet in ieder geval bestaan uit het op taakniveau in kaart brengen van:

- Lezen
  - woordlezen
  - tekstlezen
- Spellens
  - op woordniveau
  - kennis en toepassing van spellingregels
- Fonologische voorwaardelijke kennis en vaardigheden:
  - klanktekenkoppeling
  - auditieve analyse en synthese
  - auditief korte termijn geheugen
  - snel serieel benoemen
- Relatie met intelligentie
  - bij voorkeur met behulp van een individueel afgenomen intelligentietest
- Didactische resistentie
  - aangetoond moet worden dat de leerling op het gebied van lezen en spellen extra hulp heeft gehad en dat desondanks de problemen op genoemde gebieden zijn blijven bestaan

Daarnaast moet bij het opstellen van de verklaring worden bekeken of er aanwijzingen zijn voor een combinatie van problemen (co-morbiditeit).

OCW heeft in 2016 een checklist opgesteld voor dyslexieverklaringen. Deze checklist bevat de volgende vragen:

1. Staat er een datum op de verklaring?
2. Blijkt uit de rapportage dat andere oorzaken van de lees- en spellingsproblemen zijn uitgesloten?
3. Wordt duidelijk aangegeven welke specifieke belemmeringen op het gebied van lezen en/of spelling de student/leerling ondervindt?
4. Wordt duidelijk aangegeven welke behandeling en materiele voorzieningen deze leerling nodig heeft?
5. Wordt duidelijk aangegeven welke begeleiding deze leerling nodig heeft?
6. Wordt duidelijk aangegeven welke compensaties/dispensaties deze leerling nodig heeft?
1. Is de verklaring ondertekend door een geregistreerde deskundige psycholoog of orthopedagoog?
  - GZ-psycholoog (BIG)
  - Kinder- en Jeugdpsycholoog (NIP)
  - Kinder- en Jeugdpsycholoog (SKJ)
  - Orthopedagoog generalist (NVO)
  - Postmaster orthopedagoog (SKJ)
  - Deelnemers NKD/NRD
8. Is de geldigheidsduur aangegeven?

Om in aanmerking te komen voor faciliteiten en/of begeleiding dienen het dyslexie-onderzoek en de dyslexieverklaring aan bovenstaande eisen te voldoen. Bij verklaringen die niet aan de voorwaarden voldoen zal aanvullend dyslexieonderzoek nodig zijn.

Meer informatie is te vinden in de laatste versie van de brochure van Stichting Dyslexie Nederland 2016 waarin de richtlijnen voor diagnose en behandeling zijn opgenomen.

4. Afspraken over begeleiding en faciliteiten RT

Leerlingen bij wie dyslexie is vastgesteld komen in aanmerking voor specifieke begeleiding en/of faciliteiten.

In het PO houdt dit in:

- dat de signaleringsmomenten en de interventieperiodes uit het Protocol worden gehanteerd;
- dat kinderen met ernstige lees- en/of spellingsproblemen begeleiding blijven krijgen, zowel voor als na de eventuele diagnose dyslexie;
- dat in groep 3 en 4 het vooral remediëren betreft en het in groep 5 tot en met 8 vooral compenseren en zo nodig remediëren betreft.

Op iedere VO-school houdt dit in:

- dat er wordt gehandeld volgens de richtlijnen van het Protocol Dyslexie VO. Hierin worden adviezen gegeven voor algemene maatregelen en (vak)specifieke begeleiding.
- dat er een vast aanspreekpunt is voor leerlingen met dyslexie (bv een dyslexiecoach of taalcoördinator).
- dat er na screening en voortest drie maanden RT wordt gegeven, gericht op het remediëren van geconstateerde achterstanden. Als RT de achterstanden niet verhelpt volgt een externe dyslexietest. RT bestaat uit 1 contactuur per week en een aantal uren zelfstudie
- met alle docenten wordt gecommuniceerd voor welke faciliteiten dyslectische leerling in aanmerking komt.
- dat eventuele begeleiding binnen het VO zich richt op (leren) omgaan met de gevolgen van de dyslexie. Het geven van specifieke remediërende behandeling valt buiten de mogelijkheden van het VO en is de verantwoordelijkheid van ouders.

VO Beleidsactiviteiten van scholen op het terrein van dyslexie

- ledere school heeft een dyslexiecoach.
- ledere school financiert (het werken met) ICT-hulpmiddelen.
- ledere school werkt met een dyslexiepas/-lijst.
- Er is op iedere school tijd en budget gereserveerd voor professionalisering op het gebied van dyslexie. We organiseren geen RT-begeleiding voor leerlingen met een dyslexieverklaring. Deze RT-begeleiding is een zaak voor externe specialisten.
- ledere school legt in het leerlingvolgsysteem vast dat er sprake is van dyslexie bij een leerling.

Afspraken over hulpmiddelen

Het is aan de school om te bepalen welke hulpmiddelen en faciliteiten in de les en tijdens toetsen gebruikt mogen worden. De hulpmiddelen en faciliteiten worden opgenomen in het Handelingsdeel bij de dyslexieverklaring.

De schoolboeken voor ouders zijn gratis. Dit geldt ook voor schoolboeken in gesproken vorm. Meer informatie hierover is te vinden bij:

- Dedicon www.dedicon.nl
- Passend Lezen www.passendlezen.nl

Scholen kunnen de wettelijke verplichting tot leveren van schoolboeken in gesproken vorm op verschillende wijze invullen. Ouders kunnen zich daarom het beste wenden tot de school.

Actuele informatie over hulpmiddelen bij dyslexie voor school en thuis is o.a. te vinden op:

- www.balans.nl
- www.lexima.nl (handig overzicht van bruikbare hulpmiddelen)
- www.opdidaktsupplies.nl
- www.dedicon.nl

5. Communicatie / samenwerking PO-VO-Ouders

5.1 Afspraken m.b.t. communicatie en samenwerking tussen PO en ouders

- De PO-scholen volgen het Protocol Preventie leesproblemen (groep 1 en 2) en het Protocol leesproblemen en dyslexie (groep 3-8).
- Als er signalen zijn van leesproblemen dan neemt de school contact op met de ouders.
- Op school wordt extra tijd (minimaal 1 uur per week extra) ingepland waarop de leerling met lezen oefent.
- Met de ouders wordt besproken wat zij thuis extra kunnen doen aan lezen.
- -Om in aanmerking te komen voor vergoeding bij EED, moet er 3x E (laagste 10% op DMT) zijn gescoord of 3x D op DMT (laagste 16%) gecombineerd met 3x E (laagste 10%) op spelling
- School zorgt dat het dossier compleet is. -Het instituut van de keuze van ouders doet onderzoek. Als uit het onderzoek blijkt dat de leerling voldoet aan de criteria die zijn gesteld voor EED dan krijgt de leerling een dyslexie-verklaring en volgt er een behandelplan. Dit wordt bekostigd door de gemeente.
- Ouders ontvangen het officiële verslag van het onderzoek en delen de informatie met school.
- Als de leerling wel dyslectisch is, maar niet Ernstig Enkelvoudig dan zal het instituut aangeven wat de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften zijn voor deze leerling op het gebied van lezen. De school kijkt wat de mogelijkheden zijn voor ondersteuning. Dit kan per school verschillen.

- In de hogere groepen (meestal vanaf groep 6) worden compenserende en dispenserende middelen ingezet.
- De school houdt middels een leerlingvolgsysteem de voortgang van het lezen en spellen bij.
- Indien er in de bovenbouw signalen blijven bestaan van een mogelijk lichtere vorm van dyslexie, is het de taak van de basisscholen om hiernaar in onderlinge samenspraak met ouders onderzoek te laten doen, zodat een leerling direct met de juiste onderwijsondersteuning kan starten op het voortgezet onderwijs.
- Ten behoeve van de overgang naar het voortgezet onderwijs wordt met toestemming van de ouders de dyslexieverklaring en het verslag van het dyslexieonderzoek aan de VO-school toegezonden ten behoeve van het toelichten van de onderwijsbehoefte. Indien er onverhoopt geen onderzoek heeft plaats gevonden, maar er wel een vermoeden bestaat, wordt het formulier 'leesgeschiedenis' uit de PO-VO-brochure ingevuld en in de warme overdracht eventueel toegelicht.

5.2 Afspraken m.b.t. communicatie en samenwerking tussen VO en ouders

- De VO-school stelt ouders op de hoogte als er bij de leerling een voortoets wordt afgenomen.
- Na de voortoets worden de ouders op de hoogte gesteld van de uitkomst. Er wordt besproken of een RT (remedial teaching) traject gestart zal worden.
- Aan het einde van de RT traject wordt de leerling opnieuw gescreend. Ouders worden op de hoogte gesteld van de uitkomst. Wanneer dyslexieonderzoek wenselijk is, moeten ouders hiervoor schriftelijk toestemming geven. Tevens worden er afspraken gemaakt over de terugrapportage, financiering en overdracht van het extern dyslexieonderzoek.
- Na het dyslexieonderzoek worden de ouders en school op de hoogte gesteld van de bevindingen. De ouders ontvangen het officiële verslag van het onderzoek en de school krijgt een kopie, mits ouders hiervoor toestemming hebben gegeven. Hetzelfde geldt voor de eventuele dyslexieverklaring. De VO-school bewaart de gegevens in het leerlingendossier.

5.3 Afspraken m.b.t. communicatie en samenwerking tussen PO en VO

Communicatie met ouders over signalering en diagnosticering is uiteraard van groot belang, zowel in PO als in VO. De complexiteit van de communicatie neemt toe indien de diagnose wordt gesteld in het VO.

Ten aanzien van de communicatie bij de overstap van PO naar VO geldt het volgende:

- Bij de aanmelding bij het VO moet bij gediagnosticeerde leerlingen het volledige dossier (dyslexieverklaring, onderliggend onderzoeksverslag en vragenlijst leergeschiedenis worden overgedragen. Het is verplicht dat een uitdraai van het LOVS wordt meegestuurd en dat de concrete onderwijsbehoefte wordt toegelicht door de basisschool. Noot: Voor overdracht is expliciete schriftelijke toestemming nodig van de ouders.

- Tijdens de warme overdracht moet expliciet aandacht worden besteed aan (een vermoeden van) dyslexie aan de hand van het onderwijskundig eindrapport en de vragenlijst dyslexie. Hierbij moet nadrukkelijk worden aangegeven wat de concrete onderwijsbehoefte van de leerling is, inclusief informatie over de hulpmiddelen die de leerling gebruikt.
- Wanneer na screening naar voren komt dat er een voortoets afgenomen moet worden, vindt indien wenselijk inhoudelijk overleg plaats tussen PO en VO.
- Als uit het dyslexieonderzoek blijkt dat de leerling recht heeft op een dyslexieverklaring wordt deze uitslag meegedeeld aan de basisschool.

5.4 Ondersteuning, profilering en voorlichting (zie Katern dyslexieverklaringen)

PO en VO

In de Samenwerkingsverbanden Primair Onderwijs Zaanstreek en VO Zaanstreek is afgesproken dat ieder kind passende ondersteuning verdient. Basisondersteuning wordt geboden in elke groep/klas.

Bij basisondersteuning draait het om

- basiskwaliteit (inspectienormen)
- planmatig werken
- preventieve en licht curatieve interventies
- onderwijsondersteuningsstructuur.

Het signaleren van leesproblemen, het bieden van extra hulp binnen en/of buiten de groep en het inzetten van compenserende en dispenserende middelen valt onder de basisondersteuning die elke school geacht wordt te bieden.

De PO en VO scholen profileren zich niet op dit punt.

Voorlichting

PO

Ouders worden geïnformeerd over leesproblemen en dyslexie middels het beleidsdocument Basisondersteuning 2017 van het samenwerkingsverband PO Zaanstreek waarin (onder 3.1.4) wordt vermeld hoe scholen omgaan met leesproblemen en dyslexie.

http://www.swvpozaanstreek.nl/uploads/Basisondersteuning_SWV_PO_Zaanstreek.pdf

Op het moment dat een kind opvalt door problemen met lezen en er vermoeden is van dyslexie, worden de ouders door de leerkracht en/of IB-er meegenomen in het proces van onderzoek en (eventueel) behandeling van dyslexie.

VO

1. Iedere school besteedt in de schoolgids en/of de website aandacht aan signalering, diagnostisering en de ondersteuningsstructuur m.b.t. dyslexie.
2. Het dyslexiebeleid is zichtbaar en toegankelijk voor ouders.

Ondertekenaars		Handtekening
Stichting Zaan Primair	d.d.	
Agora Stichting Bijzonder Primair Onderwijs	d.d.	
Stichting OPSPOOR	d.d.	
Stichting Zaam	d.d.	
Stichting OVO Zaanstad	d.d.	
Onderwijsstichting St. Michaël	d.d.	
Stichting Saenstroom OPDC	d.d.	

Bijlagen

Bijlage 1

Testbureaus	
IWAL Secretariaat Postbus 10897 1001 EW Amsterdam	020-4369470 info@IWAL.nl
IWAL Zaandam Westzijde 33 (begane grond) 1506 EB Zaandam	
IWAL Amsterdam UvA Gebouw REC-L (LAB) Nieuwe Achtergracht 129 1018 WS Amsterdam	
IWAL Amsterdam West Tweede Hugo de Grootstraat 45A 1052 LB Amsterdam	
RID Hoofdvestiging: Alkmaar Bergerweg 1 1815 AC Alkmaar	072-8508130
RID vestiging Castricum Juliana van Stolbergstraat 3 1901 CE Castricum	
RID vestiging Assendelft Parkrijklaan 121a 1567 HD Assendelft	
Schoolbegeleidingsdienst	
Praktijk WIJS De Trompet 1723 1967 DB Heemskerk	0251-239 238 contact@praktijkwijs.nl
Voor meer gecontracteerde, gespecialiseerde jeugdhulp dyslexie	www.ikzoekjeugdhulp.nl
Voor VO-scholen binnen het Samenwerkingsverband Zaanstreek:	
Dienstencentrum Saenstroom opdc Noorderstraat 3 1521 KA Wormerveer	075-6213725 www.saenstroom.nl

Bijlage 2

Verklaring gebruikte afkortingen	
CITO-gegevens	Gegevens Leerlingvolgsysteem
EED	Enkelvoudige ernstige dyslexie
FIK-2	Een veel gebruikt dyslexieonderzoek voor leerlingen in het PO
GZ-psycholoog	Officieel geregistreerde psycholoog
IB'er	Interne begeleider binnen het basisonderwijs
IQ	Intelligentiequotiënt
LOVS	L eerling O nderwijs V orderingen S ysteem
NIO	N ederlandse I ntelligentietest voor O nderwijsniveau
NVO-generalist	Officieel geregistreerde orthopedagoog
PO	Primair Onderwijs: basisscholen en speciale basisscholen
PSO	Psychologisch Onderzoek
VO	Voortgezet Onderwijs

